

nék én ehhez hozzá? Őszintén kívá-
nok további sikereket neki.

BABICZKY TIBOR

(Előretolt Helyőrség Könyvek, Kolozsvár –
FISZ Könyvek, Bp., 2002. 56 o.)

Novák Valentin: *Japánkert*

Aki Novák Valentin második verses-
kötetét a *Roskadás* című előzmény
ismeretében veszi kézbe, az a benyo-
mása támadhat, hogy nem ugyanaz
az ember írta: a neoavantgardista
kép- és szabadversköltő most, Kosz-
tolányi emlékének ajánlva kötetét,
formateremtő forradalommal állt
elő, mégpedig, mint a cím is mutat-
ja, japán stílusúval. Új szerelmi cik-
lusában egy japán szentély kertjének
zegzugos ösvényein – mint teljes
életének útján – követi néha ember-
nek, néha tündéri káprázatnak tűnő
szerelmét a választott lírai én, egy
Zen-szerzetes.

A távol-keleti elbeszélői hagyó-
mányban egy szellemlány, például
rókatündér iránti, nemegyszer be-
teljesült vágy úgyyszólván irodalmi
klisé. „Szalad a tá-ti tó színén / fönn-
akad nád-leány szívén” – ejti el csak
úgy mellesleg, a reggeli felkelés szer-
tartása közben a szerzetes, akinek
köntösébe a költő belebújít. Az eg-

zotikumnak ilyen áhítatos föl vállalá-
sa fontos és előnyös következmény-
nyel jár az egész kötetre nézve: a
költői képek – akár jól eltaláltan ja-
pános hangulatúak, akár kevésbé, de
mégis – életre kelnek. A nád-leány
nem metafora, hanem egy élőlény
rendszerintani besorolása. „Hol ár-
nyak hajtanak a Semmiből...” – ez
sem valami mindenáron költőies
verskezdet, hanem helymeghatáro-
zás, többek között ezért költői. Itt is
és másutt is, ahol sikerült a Maja
fátyláról szóló tan ilyen tudattágító
föľhasználása, kivirul a kultikus von-
atkozásokkal sűrűn átszótt temp-
lomkert. Legkevesbé sem rokon a
lelkünkben mindközönségesen ten-
nyésző európai kertekkel: nem az el-
veszett Éden megidézése, inkább a
jelen világegész bonszai-alakja.

A költő erényei és hibái persze,
mint a legtöbbször, ugyanazok:
amekkora nyereség az első lelkese-
dés láza a kifinomult költői és kerté-
szeti hagyomány iránt, oly kevés te-
re marad a játékos ironiának. Pedig
a kezdő hangütés („megláttalak té-
ged – / Fuvolahang”) olyan sokat
hordoz belőle; a Zen szellemének
európaira fordítása oly kézenfek-
vővé teszi; Kosztolányi Dezső any-
nyira helyeselné, hogy mi is csak
örülnénk neki. A kötet nyelvét azon-
ban a lehető legszerencsésebben ta-
lálta meg a szerző. Nekünk, magya-
roknak a japán (és kínai) költészettel
való kapcsolatunk talán egy fokkal
áttételesebb, mint azon nyugati

nyelvek beszélőinek, amelyekből nagyjaink a ma magyarul olvasható távol-keleti versanyag zömét fordították. Ennek eredménye egy sajátos költői tartomány lett, amelyben a bambuszos-hibiszkuszos tájképek igen közeli rokonoknak bizonyultak a magyar népköltészet virágnyelven szóló természeti képeivel, nemegyszer szolgálva rejtekhellyel, sőt ötletekkel is a barbár hódítás elől idemenekült, átmenetileg egyszerű fordítótóvá vedlett nagyságoknak. Ezt a szférát önállósítja eredeti költészetté Novák Valentin; és persze hogy inkább magyaros, mint japános. Fölhasznál ugyan japán versformákat, és néhány haiku éppenséggel a kötet színe-javához tartozik („Félkör-híd. Járha- / tatlan ív. Szellemjárda / a túlvilágra.”), de a főerők inkább Weöres Sándort látszanak követni. És persze Kosztolányit. Novák Valentin jó néhány rímes bravúrban – ha ritmikájában legtöbbször lazább is – méltónak bizonyul választott szellemi őséhez. Az összkép tehát nem a japánosnak megszokott minimal-artot, nem a kardrántás útját idézi, inkább egy kanyargós ösvényt: „Girbe-gurba út. / Csorba bottal járom én. / Messze már a cél.”

A jegyzetek közt pedig hozzáfűzi: „A sinto szentélyhez vezető út kacskaringós, nem rohanhat egyenesen az épülethez, mert ez tiszteletlenség lenne a hely istenével, kamijával szemben. Rádadásul kell is ez az odabolyongás, mert ez idő

alatt megtisztul az emberek lelke, s fölkészülnek a transzcendens élmény befogadására.” Bőséges magyarázatok szólnak a kert gazdag növény- és kőszimbolikájáról – a költő saját gondos utánjárásának, mondhatni kutatásának eredményei – a nagyon telített atmoszférájú, formájában is szuggesztív kötet végén. Az értékes dolgokhoz idő kell. Tisztelt Olvasó, ne sajnálja az időt az odabolyongásra!

KISS PÉTER

(*Parnasszus Könyvek, Bp., 2002. 78 o. 980 Ft*)

Jenei László: *Ikerszobrok*

Jenei László első regényének alcíme (*A de Leónok, I.*) több szempontból is árulkodó. Nemcsak abban a tekintetben, hogy a könyvben a de Leónok történetét olvashatjuk majd, hanem azért is, mert a végére függesztett római egyes szám azt sejteti, az *Ikerszobrok* egy trilógiává bővülő családtörténetnek pusztán az első szakaszát beszéli el. Mindazonáltal a regény önmagában is megáll, úgymond *kerek* egész, hiszen az első fejezetben körvonalazott bonyodalmak tragédiát és boldogságot ötvöző megoldásáról csupán az utolsó, ötödik fejezetben – az